

Foredrag i Kastelskirken

Efterår 2025

Grønland og
Rigsfællesskabet

Lørdag den 27. september kl. 10.00
i "Gammel Varmecentral", Nordre Magasin, Kastellet

Aaja Chemnitz: "Grønland og Rigsfællesskabet"

Aaja Chemnitz folketingsmedlem for Inuit Ataqatigiit i Grønland. Hun er cand.scient.adm. fra Ilisimatusarfik i Nuuk og har desuden lederuddannelser fra Harvard og Columbia. Aaja Chemnitz har en lang politisk og parlamentarisk karriere, hvor hun blandt andet fra 2014-18 var medlem af Grønlands Landsting og siden 2015 har været medlem af Folketinget. Da debatten om USA, Grønland og Rigsfællesskabet var på sit højeste i vinter, var Aaja Chemnitz en klar og sober stemme ind i den ømfindtlige debat, der ikke kan undgå også at omhandle forholdet mellem Danmark og Grønland igennem de sidste 300 år.

Lørdag den 25. oktober kl. 10.00
i "Gammel Varmecentral", Nordre Magasin, Kastellet

Mikaela Engell: " Rigsfællesskabet: afvikling eller udvikling?"

Mikaela Engell har et indgående kendskab til de politiske forhold i Grønland og i Rigsfællesskabet. Hun er cand.mag i dansk og grønlandske og arktiske studier fra Københavns Universitet. Mikaela Engell har været kontorchef i Udenrigsdirektoratet under Grønlands Hjemmestyre. Fra 2001 til 2005 var hun Udenrigsdirektør samme sted. Fra 2005 til 2011 var hun chefkonsulent for Udenrigsministeriet i grønlandske og arktiske spørgsmål og sluttede sin karriere som rigsombudsmand i Grønland fra 2011 til 2022. Det er derfor med en meget stor indsigt, at hun i foredraget vil vurdere, om Rigsfællesskabet er under afvikling eller udvikling.

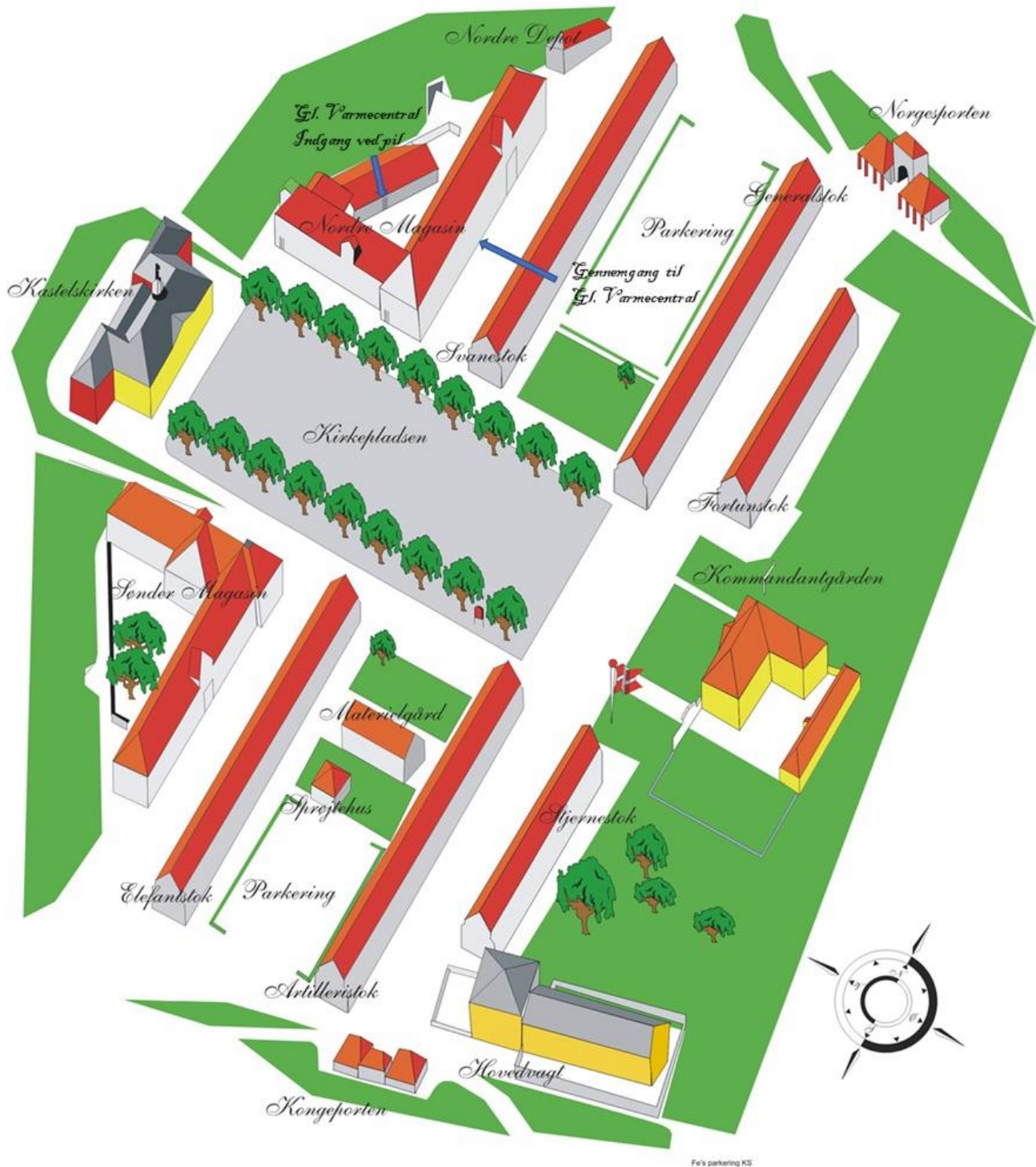

Lørdag den 22. november kl. 10.00
i "Gammel Varmecentral", Nordre Magasin, Kastellet

Thorkild Kjærgaard: "Grønland har aldrig været en koloni".

Thorkild Kjærgaard er cand.mag. i historie og fransk og dr.phil. Han har været museumsinspektør ved Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg og direktør for Museet på Sønderborg Slot. Fra 2002 og indtil sin pension i 2015 var han ansat som lektor ved Grønlands Universitet. Thorkild Kjærgaard er af den opfattelse, at kolonidiskursen ikke kun er eksplosiv og har skabt en unødigt splittelse mellem Danmark og Grønland, men at den ikke mindst forærer USA et påskud til at overtage Grønland. Han vil derfor med sin store historiske indsigt argumentere for, at man ikke kan betragte Grønland som en koloni i traditionel forstand, sådan som man har kunnet se det hos egentlige imperialistiske stater.

Kastellet

Foredragene foregår alle i "Gammel Varmecentral", Nordre Magasin, Kastellet.

Indgang igennem porten i Nordre Magasin (se de blå pile på kortet).

Grønland

I 2019 ytrede præsident over USA Donald Trump et ønske om at købe Danmark. Det blev ikke kun afvist af den grønlandske og danske regering, men heller ikke taget særligt alvorligt. At ønsket faktisk var reelt kom til udtryk som noget af det første, da Donald Trump igen overtog præsidentembedet her i begyndelsen af 2025.

USA's interesser i Grønland går tilbage til 40'erne, hvor amerikanerne i 1941 etablerede Narsarsuaq Lufthavn som en del af USA's transatlantiske flyrute, der kom til at spille en vigtig rolle for forsyninger og flyvninger mellem Nordamerika og Europa under 2. Verdenskrig. Efter krigen blev den overdraget til dansk kontrol og har siden fungeret som civil lufthavn. Men på grund af den kolde krig fortsatte USA med at have militære interesser i Grønland, der førte til 1951-forsvarsaftalen.

1951-aftalen gav USA ret til at oprette og drive militærbaser i Grønland under NATO-rammen. Som noget af det første oprettede USA derfor Thule Air Base, der nu hedder Pituffik Space Base. Basen er USA's nordligste militærinstallation og spiller en central rolle i missil- og rumfartsovervågning og er derfor vigtig for USA's nationale sikkerhed.

Siden 1951 kom flere militære baser til. Da Den Kolde Krig var på sit højeste, havde USA 17 baser og omkring 10.000 udstationerede soldater i Grønland. Da USA i 1957 påbegyndte at etablere "Ballistic Missile Early Warning System" og "Distant Early Warning Line" betød det, at der blev bygget 4 store radaranlæg hen over indlandsisen i forbindelse med over 30 andre radarstationer fra Grønland hen over Canada til Alaska.

I takt med, at Grønland er blevet mere selvstyrende, er der lavet aftaler som tillæg til 1951-aftalen. I 1991 blev "Det Permanente Udvalg" etableret, hvor repræsentanter fra Grønland, Danmark og USA drøfter militære aktiviteter, og i 2004 kom Igaliku-aftalen, hvor USA blev forpligtet til at konsultere og informere Danmark og Grønland forud for væsentlige ændringer i militære operationer.

Det har aldrig været Rigsfællesskabet opgave at indgå i et forsvar af det nordamerikanske kontinent. Under den kolde krig opretholdt Danmark sin suverænitet og havde det overordnede ansvar for forsvaret af Grønland, og sådan er det siden fortsat. Det er ikke Danmark, der i væsentlig grad har slækket på sine militære aktiviteter, tværtimod har Danmark i 2012 oprettet Arktisk Kommando i Nuuk, der er ansvarlig for forsvaret af det arktiske område.

Én ting er det militære, noget andet er det politiske, hvor Grønland siden 2. Verdenskrig har bevæget sig i retningen af mere selvstændighed. I 1953 blev Grønland et amt, i 1979 fik landet Hjemmestyre, der i 2009 førte til Selvstyreloven, der giver mulighed for fuld uafhængighed, hvis et flertal i Grønland ønsker det.

Debatten om Grønland, Rigsfællesskabet og USA er kompleks og afspejler et skiftende magtforhold i Arktis og et voksende behov for at balancere selvstyre, sikkerhed og samarbejde i en verden, hvor den hidtidige regelbaserede politiske orden mildest talt er under forandring.

Efterårets foredragsrække i Kastelskirken vil sætte fokus på denne debat.

Læs mere på kastelskirken.dk